

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
Планування оборотних активів підприємства
за матеріалами ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» м. Українка

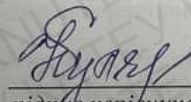
Студента 2 курсу 1м групи,
Спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка та
безпека бізнесу»
заочної форми навчання

підпис студента

Окружкіна Марія
Вікторівна

Науковий керівник
канд. екон. наук, професор

підпис керівника

Гуляєва Наталія
Миколаївна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

підпис керівника

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади планування оборотних активів підприємства торгівлі.....	6
РОЗДІЛ 2. Основні тенденції розвитку оборотних активів підприємства ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ	
2.1. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ».....	15
2.2. Аналіз обсягу і структури оборотних активів підприємства, впливу факторів на їх зміни та джерел фінансування.....	17
2.3. Оцінка ефективності використання оборотних активів ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ».....	25
РОЗДІЛ 3. Вдосконалення методів планування оборотних активів підприємства ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ».....	30
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	49

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Результати діяльності підприємства значною мірою визначаються повнотою, комплексністю та своєчасністю рішень щодо управління оборотними активами. Від складу і структури оборотних активів великою мірою залежить рівень платоспроможності, рентабельності та інших цільових результатів операційної діяльності підприємства, ефективність діяльності підприємства в цілому.

Складність управління оборотними активами обумовлена наявністю у їх переліку великої кількості складових елементів (матеріальних запасів, дебіторської заборгованості, поточних фінансових інвестицій, грошових коштів), кожен з яких потребує індивідуалізації методичних підходів. Окрім того, динамічність зовнішнього середовища, розвиток інформаційних технологій, потребує постійного удосконалення процесу оборотними активами на підприємстві.

Дослідження теоретичних засад управління оборотними активами підприємства представлено в працях багатьох сучасних науковців. Серед низки теоретичних досліджень можна виокремити роботи Г.М. Богославець, І.О. Бланка, О.О.Бугай, О.А. Бурбело, І.М. Вавдійчик, О.М. Губарик, Н.М. Гуляєва, С.І. Камінського, О.І. Кондратюк, Н.М. Грабової, Г.В. Савицької, О.С. Філімоненкова, В.В. Ковальова, Т.Л. Зубко, І.В. Стояненко, О.М. Трубей, А.М. Носуліч, О.І. Марченко та інші.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є вдосконалення методів планування оборотних активів та дослідження теоретичних засад, дослідження практичних аспектів управління оборотними активами підприємства.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних основних **завдань:**

- розкрити сутність та методи планування оборотних активів підприємства;

- провести аналіз динаміки, складу та структури оборотних активів підприємства ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ»;
- проаналізувати джерела фінансування оборотних активів на підприємстві;
- оцінити ефективність управління оборотними активами підприємства;
- розробити напрями удосконалення методів планування оборотних активів ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ».

Об'єктом дослідження є процес планування оборотних активів підприємства.

Предметом дослідження виступають теоретичні засади та практичні аспекти планування оборотних активів підприємства.

Емпіричною базою дослідження є фінансова звітність ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» фінансово-господарська діяльність досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. Випускна кваліфікаційна робота ґрунтується на використанні загальнонаукових та спеціальних методів дослідження – методи горизонтального та вертикального (структурного) аналізу, економіко-статистичний метод, метод техніко-економічних розрахунків та метод абсолютних різниць дослідження.

Інформаційною та методологічною базою дослідження є чинні законодавчі та нормативні акти України наукові праці українських та зарубіжних дослідників з проблематики управління оборотними активами підприємства, матеріали спеціалізованих видань, статистичну і фінансову звітність, матеріальне управління, облік підприємства, державні служби статистики України, інтернет ресурси тощо.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була опублікована стаття «Планування оборотними активами підприємства» у збірнику «Економіка і фінанси бізнесу»: зб. наук. ст. студ. заочної форми навчання (Ч. 1) / відп. ред. Г. В. Блакита. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. - С.37-43.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Роботу викладено на 48 сторінках друкованого тексту, що включає 14 таблиць, 6 рисунки. Список використаних джерел включає 33 найменувань, які займають 4 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЛАНУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови господарювання вимагають прийняття обґрунтованих рішень, які базуються на глибокому синтезі досягнень сучасної теорії фінансового менеджменту та практичних рекомендацій щодо їх застосування. Подальший розвиток систем і механізмів управління оборотними активами, потребує поглибленого дослідження теоретичних підходів та визначень цієї категорії, і насамперед розгляду її характеристик.

За визначенням проф. Бланка І.О під поняттям оборотні (поточні) активи розуміють «сукупність майнових цінностей підприємства, які обслуговують поточний господарський процес і цілком споживаються протягом одного операційного циклу» [6].

А.М. Поддєрьогін використовує поняття «оборотні активи» та «оборотні ресурси» і зазначає, що «це кошти, авансовані в оборотні фонди для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку» [18, с. 187]. В даному визначенні присутні такі сутнісні характеристики: наявність грошового характеру, постійна оборотність, забезпечення господарської діяльності підприємства та прибутковість як результат ефективного їх використання. Тобто, в даному визначенні концентрується увага на призначенні оборотних активів та цілях їх використання, що висвітлює одну з основних цілей існування підприємства. Здійснення ефективної господарської діяльності, шляхом ефективного використання оборотних активів, забезпечує отримання бажаного результату, а саме прибутку.

При визначенні поняття «оборотні активи», доцільно додати ще таку сутнісну характеристику як ритмічність використання. Використання оборотних активів відбувається послідовно, відповідно до розроблених планів чи програм підприємства. Тобто це злагоджений процес, який має певні строки виконання для кожного етапу (складової). Звісно вони можуть

змінюватися, коригуватися, що є основою ефективного їх здійснення, але при цьому все одно зберігається сама суть та послідовність даного процесу. Більш загальноживаним є ритмічність виробництва, однак, ритмічність притаманна і дебіторській заборгованості, і грошовим коштам. Адже це чіткі процеси по наданню товарів покупцям, відстроченню на певний визначений термін та поверненню грошових коштів на підприємство згідно укладених договорів.

Проведений аналіз поняття «оборотні активи» та їх сутнісних характеристик, сформульованих різними вченими, дає змогу їх узагальнити та систематизувати: поєднує у собі матеріально–речову та вартісну форму капіталу; має грошовий характер; постійна оборотність; структурна трансформація; використовується протягом одного операційного циклу (року); забезпечує господарську діяльність підприємства; результатом використання є прибуток, прямі доходи та інші економічні ефекти; ритмічність використання; взаємопов'язаність структурних складових.

Результати досліджень різних підходів науковців до визначення поняття «оборотні активи» дають можливість стверджувати, що правильне розуміння даного поняття є дуже важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Однак, слід відзначити, що значна частина визначень характеризує дане поняття дещо однобоко і не висвітлює всієї її сутності. Виділення основних сутнісних характеристик поняття «оборотні активи» дало змогу сформулювати власне більш повне визначення. Отже, оборотні активи – сукупність мобільних активів, які ритмічно використовуються протягом одного операційного циклу (року), здійснюють свою структурну трансформацію, з урахуванням взаємопов'язаності їх складових, та забезпечують господарську діяльність підприємства з метою отримання економічних ефектів (прибутку, прямого доходу).

До основних ознак, які притаманні оборотним активам можна віднести їх мобільність, яка визначає здатність оборотних активів забезпечувати внаслідок високої ліквідності постійну платоспроможність підприємства; тісна пов'язаність з джерелами, за рахунок яких вони утворені (власні та залучені);

досить вузька сфера застосування – обслуговування лише операційної діяльності підприємства.

Оборотні активи підприємства являють собою частину майна підприємства, яка втілена в матеріально–виробничих запасах, не завершених розрахунках, залишках грошових коштів і фінансових вкладеннях. А саме, до оборотних активів належать: запаси; дебіторська заборгованість; гроші; інші оборотні активи. Для більш глибокого розуміння сутності оборотних активів підприємства та необхідності управління ними їх класифікують за такими основними ознаками (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Класифікація оборотних активів підприємства

За характером фінансових джерел формування виділяють валові, чисті й власні оборотні активи. Валові оборотні активи характеризують загальний обсяг оборотних активів, що сформовані за рахунок власного та позикового капіталу.

Чисті оборотні активи (або чистий робочий капітал) визначає ту частину обсягу оборотних активів, що сформована за рахунок власного та довгостроково позикового капіталу:

$$\text{ЧОА} = \text{ОА} - \text{ПФЗ}, \quad (1.1)$$

де ЧОА – сума чистих оборотних активів підприємства,

ОА – сума валових оборотних активів підприємства;

ПФЗ – короткострокові фінансові зобов'язання підприємства.

Власні оборотні активи – це та їх частина, що сформована за рахунок власного капіталу підприємства. Суму власних оборотних коштів розраховують як:

$$\text{ВОА} = \text{ОА} - \text{ДПК} - \text{ПФЗ}, \quad (1.2)$$

Де ВОА – сума власних оборотних активів підприємства,

ДПК – довгостроковий позиковий капітал, інвестований в оборотні активи підприємства.

За характером участі в операційному процесі виділяють оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл підприємства, — це сукупність оборотних активів підприємства у формі запасів сировини, матеріалів і напівфабрикатів, обсягу незавершеної продукції й запасів готової продукції; оборотні активи, що обслуговують фінансовий (грошовий) цикл підприємства, — це сукупність усіх товарно-матеріальних запасів і суми поточної

дебіторської заборгованості за вирахуванням суми кредиторської заборгованості.

За періодом функціонування оборотних активів виділяють постійну частину оборотних активів – це незмінна частина їх розміру, що не залежить від сезонних та інших коливань операційної діяльності підприємства і не пов'язана з формуванням запасів товарно–матеріальних цінностей сезонного зберігання, дострокового завозу та цільового призначення. Тобто, це мінімальний запас оборотних активів, який необхідний підприємству для здійснення операційної діяльності. Змінна частина оборотних активів – це запас оборотних активів, який може змінюватись в залежності від сезонного зростання обсягів виробництва та реалізації, необхідністю формування запасів товарно–матеріальних цінностей сезонного зберігання, дострокового завозу та цільового призначення. У складі цієї частини виділяють середню та максимальну частину оборотних активів.

Залежно від розміщення, умов організації виробництва й реалізації продукції оборотні активи мають різний рівень ліквідності, а отже й ризику використання, тобто високоліквідні, середньо ліквідні, низько ліквідні. Практика господарювання підтверджує, що найбільш ліквідними є кошти в касі, на розрахунковому та валютному рахунках, вкладення в цінні папери.

Менш ліквідними є готова продукція та дебіторська заборгованість покупців. Остання в свою чергу може бути менш чи більш ліквідною.

Найменш ліквідними і з найбільшим ризиком вкладення є оборотні кошти в запасах. Це пояснюється тим, що саме ця частина оборотних активів найбільш віддалена від моменту реалізації. Ліквідність поточних активів є головним фактором, який визначає ступінь ризику вкладення оборотних коштів.

Оборотні активи забезпечують безперервність процесу реалізації товарів на підприємстві. Характерною їх особливістю є швидкість обороту. За швидкістю обороту розрізняють :

- оборотні активи, які мають високу швидкість обертання. До них відносяться запаси продукції підвищеного та сталого попиту, грошові кошти, що обслуговують господарський оборот;
- оборотні активи, які мають середню швидкість обертання – це запаси матеріальних активів в межах нормативу, поточні фінансові вкладення;
- оборотні активи, які мають низьку швидкість обертання, до них належать понаднормативні матеріальні запаси, дебіторська заборгованість.

Оборотні активи є однією з важливих складових частин майна підприємства. Вони забезпечують безперервність виробничого процесу і процесу реалізації готової продукції (робі, послуг), так як одночасно знаходяться на всіх стадіях даного процесу: в грошовій, виробничій і товарній формах.

Під циклом кругообороту оборотних активів підприємства прийнято розуміти процес зміни їх матеріально–речової форми, що систематично повторюється. В процесі виробничої діяльності здійснюється постійна трансформація окремих елементів оборотних засобів. Підприємство за рахунок запасів грошових коштів закупає сировину і матеріали, виробляє продукцію, реалізує її (частково або повністю в кредит), в результаті чого виникає дебіторська заборгованість, яка через певний проміжок часу погашається та перетворюється в грошові кошти.

Оборотні активи постійно беруть участь в забезпеченні процесу виробництва та реалізації, одночасно знаходяться на всіх стадіях кругообігу коштів. Переходячи з грошової форми вартості у товарну, потім у виробничу, товарну та знову в грошову – оборотні кошти забезпечують безперервність роботи підприємства. Цей процес зміни їх матеріально–речової вартості представляє собою цикл кругообігу оборотних активів(операційний цикл). Таким чином операційний цикл підприємства це період повного обороту всієї суми оборотних активів, в процесі якого відбувається зміна окремих їх видів. Як бачимо, операційний цикл поєднує процес виробництва та реалізації продукції. В зв'язку з цим у складі оборотних активів виділяють оборотні

виробничі фонди, які обслуговують сферу виробництва та фонди оборотання, які обслуговують процес реалізації продукції.

Планування оборотними активами представляє собою складний процес, який обумовлюється обсягом оборотного капіталу, що використовується в операційному процесі і спрямований на прискорення обороту капіталу і забезпечення постійної платоспроможності підприємства тощо. Складність, важливість та індивідуалізація відносно суб'єкта господарювання управління оборотними активами підприємств, визначаються значним обсягом інвестованих у їх розвиток фінансових ресурсів, різноманіттям їх видів і конкретних різновидів, високою динамікою трансформації, роллю у прискоренні обороту капіталу та забезпеченні постійної платоспроможності, рентабельності та фінансової стійкості підприємства в цілому .

Основою для обґрунтування планового обсягу оборотних активів підприємства є розроблені норми оборотних активів. За їх відсутності та для тих складових оборотних активів, які не підлягають нормуванню можуть бути використані такі методи, як економіко-статистичний, факторно-аналітичний, прямого розрахунку, експертний.

Метод прямого розрахунку. Він передбачає обґрунтування потреби в кожному елементі оборотних активів із урахуванням конкретних умов постачання, технології та організації виробництва, збуту продукції тощо. Загальна потреба в оборотних активах (Поб.а.) згідно з цим методом, обчислюється як сума запланованих обсягів кожного їх виду [17]:

$$\text{Поб.а.} = \text{Пз} + \text{Пдз} + \text{Пгк} + \text{Пі}, \quad (1.3)$$

де Пз – потреба в запасах;

Пдз – запланована сума дебіторської заборгованості;

Пгк – запланована потреба в грошових коштах;

Пі – потреба в інших оборотних активах.

Цей метод планування оборотних активів є найбільш точним та трудомістким. Його застосування доцільно розглядати за окремими елементами оборотних активів (додаток А).

Економічний метод планування загальної потреби в оборотних активах полягає у коригуванні сукупної потреби в оборотних активах на темпи зростання обсягів виробництва продукції та зміну рівня їхня оборотності. Для цього застосовується формула [17]:

$$\text{Поб.а} = (\text{Об.а.з} \times \text{Зв}) \times (1 - \text{Зо}) / 100, \quad (1.4)$$

де Поб.а – планова потреба в оборотних активах, тис. грн;
 Об.а.з – сума оборотних активів у звітному періоді, тис. грн;
 Зв, Зо – відсоток зростання у плановому періоді обсягу виробництва та оборотності оборотних активів, відповідно.

Контрольний метод є різновидом економічного методу планування оборотних активів і передбачає їх поділ на дві групи: оборотні активи, потреба в яких залежить від обсягів діяльності, та активи, потреба в яких безпосередньо не залежить від обсягів діяльності. Планову суму іншої групи оборотних активів визначають шляхом збільшення їхньої фактичної суми на 50% [17].

$$\text{Поб.а} = (\text{Об.а.з} \times \text{Зв}) \times (1 - \text{Зо}) / 100 + (\text{Об.а.нз} \times 150) / 100, \quad (1.5)$$

де Об.а.нз – сума оборотних активів звітного періоду, що залежать від обсягів діяльності підприємства.

Метод коефіцієнтів еластичності передбачає розрахунок співвідношення між темпами зростання виробництва і реалізації продукції та окремих

елементів оборотних активів, на основі яких здійснюється коригування фактичних їх обсягів [17]:

$$\text{Об.а.пл.} = \text{Об.а.нз} + \Delta\text{ВР} \times \text{КЕоб.а} / 100, \quad (1.6)$$

де Об.а.пл. – сума оборотних активів на початок планового періоду, тис.грн.; $\Delta\text{ВР}$ – очікуваний приріст виручки від реалізації, тис.грн.; Об.а.нз – сума оборотних активів звітного періоду, що не залежать від обсягів діяльності підприємства; КЕоб.а – коефіцієнт еластичності оборотних активів від реалізації в досліджуваному періоді, % [17]:

$$\text{КЕоб.а} = (\text{Іоб.а} - 1) \times 100 / \text{Івр}, \quad (1.7)$$

де Іоб.а, Івр – індекс зміни, відповідно, оборотних активів та виручки від реалізації у досліджуваному періоді, виражений десятковим дробом [26].

Обґрунтування планового обсягу оборотних активів підприємства повинно здійснюватись з урахуванням завдань управління ними в розрізі окремих складових. Складність методів планування, які застосовуються для кожної окремої складової оборотних активів підприємства має бути економічно доцільним з позиції співвідношення витрат на планування та вагомості окремих складових оборотних активів.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ»

2.1. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ»

Аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства надає змогу прогнозувати подальший розвиток підприємства, розробки рекомендацій для прийняття продуманих і обґрунтованих рішень щодо ліквідації проблемних місць, підвищення конкурентоспроможності та отримання максимального прибутку, моніторинг діяльності та доцільність нововведень.

При аналізі основних показників діяльності (табл. 2.1) можна побачити, що за рахунок збільшення чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 28,53%, також зменшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 35,01% .

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності підприємства за 2019-2020 рр.

Показник	Обсяг, тис.грн.			Зміна 2020/2019	
	2018р	2019р	2020р	Абсолютна, тис.грн.	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1717,6	2889,2	4042,6	1153,4	28,53
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1591,3	2179,4	3353,6	-1174,2	35,01
Інші витрати	303,1	376,9	401,7	-24,8	6,17
Разом витрати	1894,4	2556,3	3755,3	1199	31,93
Фінансовий результат до оподаткування	-176,8	332,9	287,3	-45,6	-15,87
Податок на прибуток	0	-0,9	-51,7	-50,8	98,26
Чистий прибуток (збиток)	-176,8	332	235,6	-96,4	-40,92

Дослідження основних показників діяльності ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ», проведене у роботі на основі фінансової звітності, дозволило розробити рекомендаційні заходи щодо покращення фінансового стану підприємства, зокрема підвищення його платоспроможності та прибутковості: розробити і здійснювати програму скорочення витрат; поліпшити розпорядження активами підприємства, здійснити інвентаризацію стану майна з метою виявлення активів, які необхідно списати; підвищити ліквідність активів за допомогою рефінансування дебіторської заборгованості шляхом переведення її у грошову форму; сформувати ефективний механізм управління дебіторськими і кредиторськими зобов'язаннями.

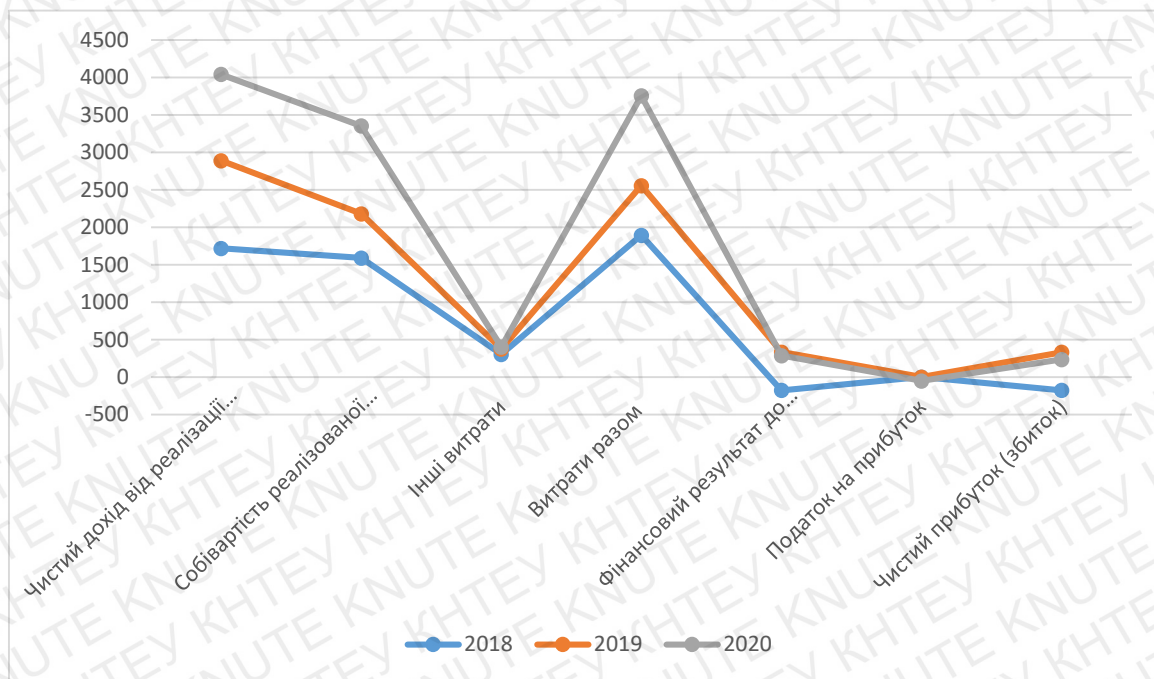

Рис. 2.1. Основні показники діяльності ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ»

Таким чином, було проведено аналіз економічної діяльності ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» за допомогою якого було визначено, що на підприємстві є значні витрати.

2.2. Аналіз обсягу і структури оборотних активів підприємства, впливу факторів на їх зміни, джерел фінансування

Аналіз обсягу і структури оборотних активів логічно проводити у певній послідовності (рис. 2.1).

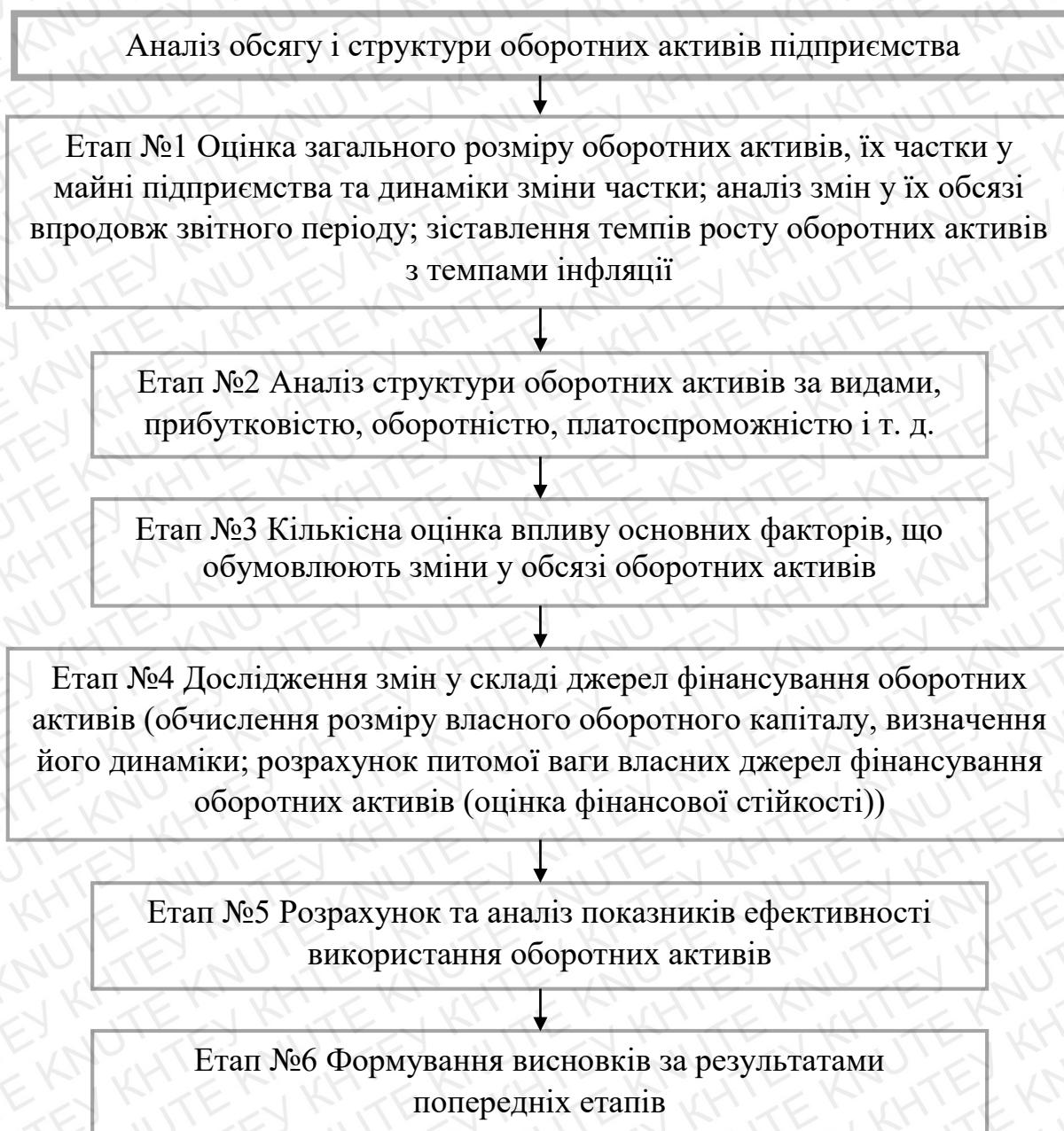

Рис. 2.1. Послідовність етапів проведення аналізу оборотних активів підприємства

Як видно з рис. 2.1, на першому етапі необхідно визначити абсолютну величину оборотних активів (підсумок II-го розділу активу Балансу) та їх динаміку. У більшості випадків в нормальних економічних умовах (за низького рівня інфляції) позитивною тенденцією вважається поступове зростання величини оборотних активів, що свідчить про розширення господарської діяльності підприємства.

Так, за результатами фінансової звітності на досліджуваному підприємстві оборотні активи станом на кінець звітного 2020 року становлять 1128 тис. грн., на кінець попереднього 2019 року вартість оборотних активів становила 9656,1 тис. грн. Отже, оборотні активи підприємства збільшилися на 1632,9 тис. грн., що свідчить про розширення діяльності підприємства.

Для оцінки динаміки оборотних активів необхідно згрупувати статті активу балансу у окремі специфічні групи за ознакою ліквідності (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Складові оборотних активів підприємства

Показники	Код рядку балансу
Гроші та їх еквіваленти	1165
Запаси	1100
Усього оборотних активів	1195

Важливою у процесі аналізу є інформація щодо структури оборотних активів. Структура оборотних активів - це пропорції розподілу ресурсів між окремими елементами поточних активів.

Структура оборотних активів:

- відбиває специфіку операційного циклу;
- показує, яка частина поточних активів фінансується за рахунок власних коштів і довгострокових кредитів, а яка за рахунок позикових, включаючи короткострокові кредити банків.

Можна сказати, що структура оборотних активів відображає фінансовий стан підприємства на дату складання звітності і свідчить про рівень комерційної та фінансово-економічної роботи.

На рис. 2.2 подано інформацію щодо динаміки структури активів досліджуваного підприємства.

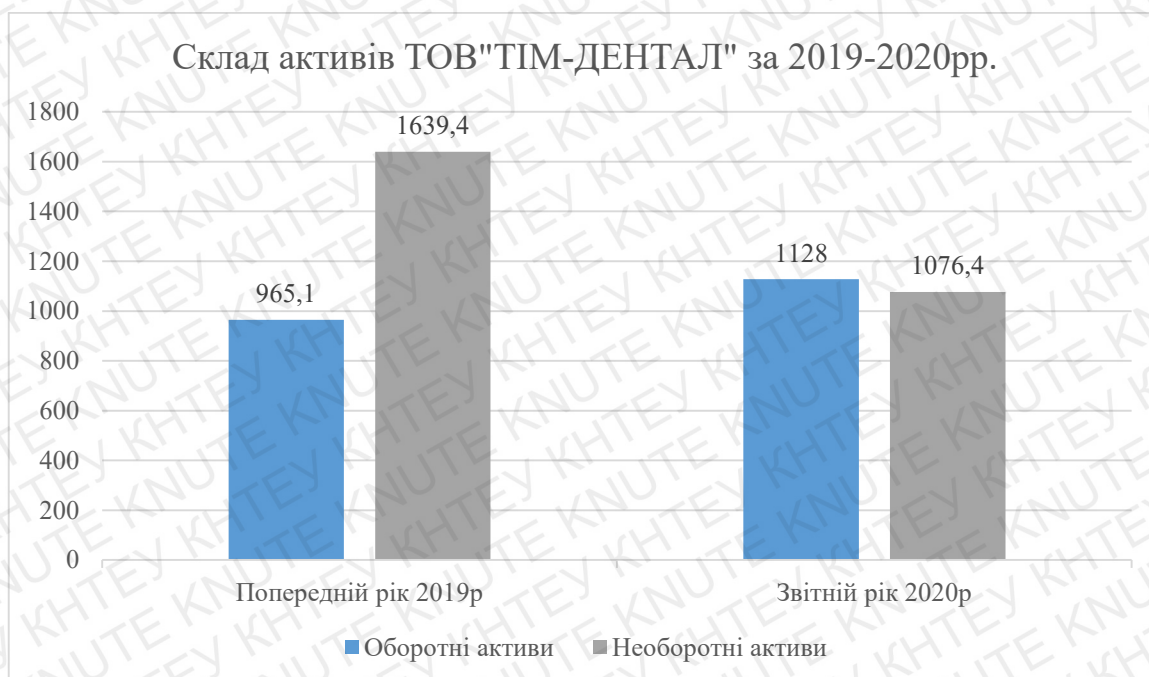

Рис. 2.2. Динаміка структури активів підприємства, в тис.грн.

Як видно з рис. 2.2, структура активів підприємства має зміни у кількісному їх співвідношенні по періодах аналізу.

У попередньому році оборотні активи становлять 965,1 тис. грн., а у звітному році їх обсяг несуттєво зростає до 1128 тис.грн. В цілому структурно активи можна охарактеризувати як „важку”, оскільки у них переважають необоротні активи (що є типовою особливістю активів більшості підприємств).

Проаналізувавши склад і структуру оборотних активів підприємства (табл. 2.3). Розрахунки, виконані у табл. 2.3 свідчать, що станом на кінець звітнього року підприємство володіло оборотними активами вартістю 1128,0 тис. грн. Порівняно з попереднім роком вона зросла на 162,9 тис. грн, отже підприємство останнім часом розширює обсяги своєї діяльності. Підвищення частки оборотних активів при ефективному їх використанні приведе до прискорення оборотності сукупних активів підприємства.

Таблиця 2.3

Структура оборотних активів підприємства

Показники	Код рядка	2018		2019		2020		Відхилення 2018		Відхилення 2019		Відхилення 2020	
		сума	Частка, %	сума	Частка, %	сума	Частка, %	сума	Частка, %	сума	Частка, %	сума	Частка, %
Запаси	1100	275,3	59,41	745,6	77,26	916,7	81,27	133,5	51,74	470,3	93,74	171,1	105
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1155	22,2	4,79	30,6	3,18	39,3	3,48	0,9	0,35	8,4	1,67	8,7	5,34
Інші оборотні активи	1190	0,3	0,06	0,7	0,07	0,7	0,06	0	0	0,4	0,07	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	165,6	35,74	188,2	19,5	171,3	15,19	123,6	47,91	22,6	4,5	-16,9	-10,35
Усього за розділом оборотних активів	1195	463,4	100	965,1	100	1128	100	258	100	501,7	100	162,9	100

Отже, структуру оборотних активів з фінансової точки зору не можна оцінити позитивно, хоча протягом дослідженого періоду відбуваються зміни в бік підвищення оборотних активів підприємства.

Серед основних факторів, що обумовили зміни у структурі активів досліджуваного підприємства, слід відзначити:

- істотне збільшення запасів на 171,1 тис. грн. за 2020 рік;
- зростання величини дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги на 8,7 тис. грн за 2020 рік.

Наступний етап аналізу оборотних активів передбачає дослідження змін у складі джерел фінансування оборотних активів.

Джерелами фінансування оборотних активів можуть бути:

- власний капітал;
- довгостроковий позиковий капітал;
- короткостроковий позиковий капітал;
- поточна кредиторська заборгованість.

Групування джерел фінансування оборотних активів за балансом наведено в табл. 2.4.

Серед показників, поданих у табл. 2.4, на окрему увагу заслуговує робочий капітал.

Таблиця 2.4

Групування джерел фінансування оборотних активів підприємства за балансом

Показники	Код рядку балансу
Власний оборотний капітал	1195-1695
Позиковий капітал, у т.ч.	1595+1695+1700+1800
довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595
поточні зобов'язання і забезпечення	1695
зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700
Усього оборотних активів	1195+1200

Робочий капітал (Рк) – це різниця між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями. Тобто, робочий капітал є тією частиною оборотних активів, яка фінансується за рахунок власних коштів та довгострокових зобов'язань. Наявність робочого капіталу свідчить про те, що підприємство не тільки здатне сплатити власні поточні борги, а й має фінансові ресурси для розширення діяльності та інвестування.

Збільшення робочого капіталу може говорити про ріст фінансової стійкості компанії.

Ріст величини робочого капіталу може бути викликаний збільшенням обсягів неліквідних запасів або ростом простроченої дебіторської заборгованості.

Це може негативно позначитися на оборотності.

Зниження величини робочого капіталу, крім погіршення стійкості, може говорити про ріст потреби в коштах.

Для визначення причин зміни величини робочого капіталу необхідно провести поглиблений аналіз поточних активів і зобов'язань.

Платоспроможність підприємства визначається передусім величиною і маневреністю його робочого капіталу. Як нестача робочого капіталу, так і його надлишок може бути негативною ознакою. Оптимальний розмір

робочого капіталу залежить від сфери діяльності підприємства, обсягів реалізації, кон'юнктури ринку тощо.

Якщо сума довгострокових кредитів перевищує робочий капітал, то це свідчить, що підприємство використовує частину довгострокових позик і кредитів на фінансування поточних операцій, тобто здійснює нецільове їх використання.

При зменшенні робочого капіталу необхідно з'ясувати, за рахунок чого це відбулося і як це вплинуло на маневреність робочого капіталу.

Інформативним є також показник маневреності робочого капіталу (M_k), що характеризує частку запасів у його загальній сумі, тобто визначається відношенням величини запасів до розміру робочого капіталу.

Зростання товарних запасів, характерне в умовах інфляції, приводить до залучення довгострокових кредитів, що, в свою чергу, може вплинути, враховуючи високі кредитні ставки, на платоспроможність підприємства.

Якщо величина власних оборотних коштів негативна (що часто зустрічається на промислових підприємствах України), - то це, звичайно, означає, що частина необоротних активів фінансується за рахунок засобів кредиторів, найчастіше короткострокових кредитів банків. Останнє, як правило, свідчить про неефективне управління фінансами підприємства.

Розрізняють поняття іммобілізації оборотних активів – використання оборотних активів для операцій, пов'язаних з фінансуванням необоротних активів. Така операція може бути виправдана при суттєвому прискоренні обертання оборотних активів і зменшенні потреби у оборотних активах. Якщо ж потреби підприємства у оборотних активах не скорочуються, то їх іммобілізація приводить до зниження рівня платоспроможності і порушення операційного циклу.

У табл. 2.5 проаналізовано джерела формування оборотних активів досліджуваного підприємства на основі даних фінансової звітності (дод. А).

Таблиця 2.5

Джерела формування оборотних активів підприємства, тис. грн станом на кінець року 2020 року

Показники	Код рядка	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення за 2019р.-2020р.
Власний капітал	1495	1004,0	1336	1513,3	177,3
Капітал	1400	1300	1300	1300	0
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	33,5	29,7	94,1	644
розрахунками з бюджетом	1620	5,0	0,9	59,1	58,4
розрахунками з оплати праці	1630	21,4	21,1	31,5	10,4
Інші поточні зобов'язання	1690	1454,9	1216,8	496	-720,8
Усього оборотних активів	1195	463,4	965,1	1128	-400,1

Як видно з табл. 2.5, величина власного оборотного капіталу є вкрай низькою, хоча спостерігається його зростання протягом досліджуваного періоду. Так, у 2019 році його частка у сукупних джерелах формування оборотних активів становила 1336,00, у 2020 році ж цей показник виріс до рівня 1513,3 тис. грн.

Підприємству необхідно прагнути до подальшого збільшення частки власного оборотного капіталу у розумних межах, оскільки його надлишок також може негативно вплинути на фінансовий стан підприємства.

Отже, досліджуване підприємство поєднує самофінансування оборотних активів із залученням зовнішніх ресурсів, що є цілком виправданим у ринкових умовах.

У подільшій діяльності необхідно прагнути до оптимізації структури капіталу (зокрема, джерел формування оборотних активів).

Як відомо, джерела формування оборотних активів поділяються на власні, позикові і залучені (рис. 2.3).

У фінансовому аналізі розрізняють чотири види стратегій фінансування оборотних активів: ідеальну, агресивну, консервативну, компромісну.

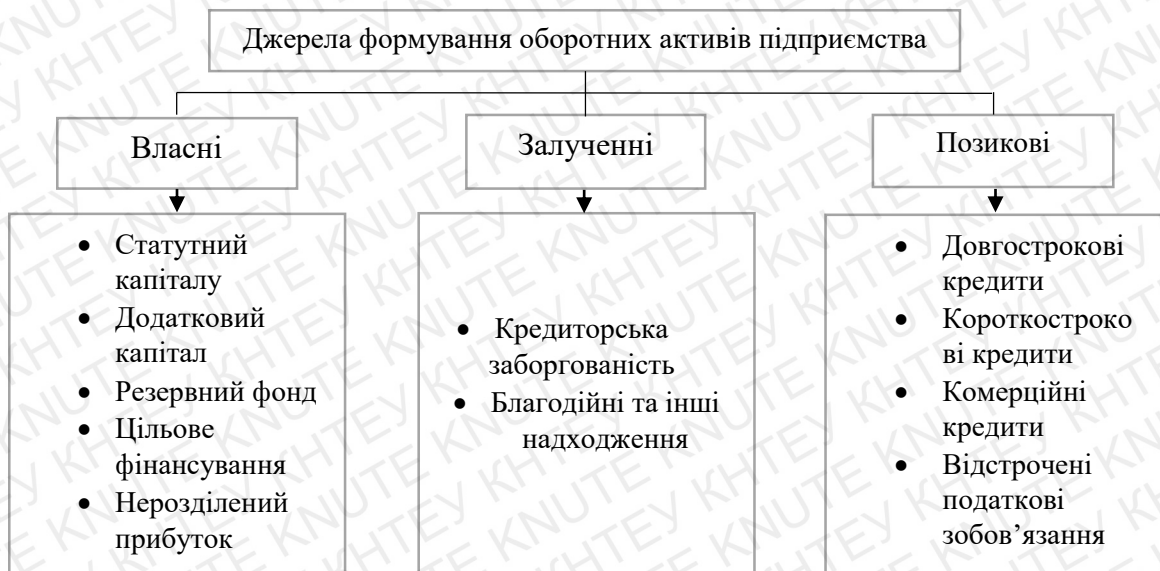

Рис.2.3. Джерела формування оборотних активів підприємства

Ідеальна стратегічна модель означає, що поточні активи за своєю величиною дорівнюють короткостроковим зобов'язанням. На практиці така модель практично не зустрічається.

Агресивна стратегічна модель означає, що довгострокові пасиви виступають джерелом покриття необоротних активів і тієї мінімальної частини поточних активів, які необхідні для проведення господарської діяльності (системної частини поточних активів). Варіаційна частина поточних активів покривається повністю кредиторською заборгованістю.

Консервативна стратегічна модель передбачає, що і системна, і варіаційна частини поточних активів покриваються довгостроковими пасивами.

Компромісна стратегічна модель є найбільш реальною. У цьому випадку необоротні активи, системна частина поточних активів і половина варіаційної частини поточних активів покриваються довгостроковими пасивами.

Обираючи пропорції коротко- та довгострокових джерел фінансування оборотних активів, підприємство також може вибрати консервативну або агресивну стратегію управління короткостроковими зобов'язаннями.

Консервативна політика орієнтується на довгострокові джерела фінансування, а агресивна, навпаки, віддає перевагу короткостроковим кредитам та позикам.

Поєднання стратегій управління оборотними активами та джерел їх фінансування формує комплексну політику управління оборотним капіталом. Вона може бути консервативною, помірною або агресивною.

Консервативна політика включає комбінацію консервативних стратегій.

Помірна поєднує консервативну політику з оборотних активів з агресивною політикою стосовно джерел фінансування.

Агресивна політика комбінує агресивні стратегії.

Комплексна консервативна політика знижує ризик та забезпечує меншу віддачу (рентабельність активів), помірна— середній ризик і середню віддачу, агресивна — високий ризик та високу рентабельність використання активів.

2.3. Оцінка ефективності використання оборотних активів

ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ»

Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від наявності та ефективності використання оборотних коштів. Оборотні кошти (оборотний капітал) – це кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди і фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку . До оборотних активів належать: запаси, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів тощо. Вони перебувають у постійному русі, набуваючи форми грошей, запасів сировини, матеріалів, напівфабрикатів та готової продукції.

Ефективність використання оборотних коштів характеризується швидкістю їхнього обертання, оборотністю. Прискорення оборотності цих коштів зумовлює:

- 1) збільшення обсягу продукції на кожну грошову одиницю поточних витрат підприємства;
- 2) вивільнення частини коштів і завдяки цьому створення додаткових резервів для розширення виробництва.

Унаслідок прискорення оборотності грошових коштів зменшується потреба в них, відбувається процес вивільнення цих коштів з обороту. Боротьба за прискорення оборотності оборотних активів повинна проводитись одночасно на всіх стадіях їх кругообігу шляхом скорочення часу виробництва та часу обертання.

З-поміж заходів для підвищення ефективності використання оборотних коштів чільне місце належить оптимізації їх обсягів. Саме з оптимізацією зв'язані найбільші резерви скорочення запасів на підприємствах, особливо з матеріаломістким виробництвом. Основними шляхами скорочення часу обігу виробничих запасів є: рівномірне завезення товарно-матеріальних цінностей; формування запасів необхідних цінностей у межах можливого мінімуму для постійного забезпечення безперервності процесу виробництва; недопущення придбання непотрібних і реалізації надлишкових матеріалів. Прискорення оборотності оборотних активів на стадії виробництва досягається також за рахунок скорочення виробничого циклу. У сфері обертання прискорити обіг оборотних активів можливо шляхом прискорення реалізації продукції, розрахунків за реалізовану продукцію та надані послуги, недопущення створення дебіторської заборгованості тощо.

Для підприємств оптової торгівлі важливим є наявність відповідного обсягу оборотних коштів, які б забезпечували їх безперервне функціонування. Проте з іншого боку значні обсяги оборотного капіталу потребуватимуть відповідних фінансових ресурсів, авансованих у них. Це, в

свою чергу, впливатиме на кінцеві результати виробництва, загальний фінансовий стан підприємства тощо.

Розглянемо фактичну ефективність використання оборотних активів підприємства ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» у 2018-2020 роках (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз ефективності використання оборотних активів в ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ»

Показники	Формула для розрахунку показників	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення, (+,-)	
Коефіцієнт оборотності поточних активів	$OA = \text{Виручка (Чистий дохід)} / \text{Середньорічний обсяг оборотних активів}$	0,68	1,31	1,55	0,63	0,24
Коефіцієнт оборотності запасів	$OZ = \text{Собівартість продукції} / \text{Середньорічна вартість запасів}$	7,63	4,11	4,03	3,52	0,08
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$Od.z. = \text{Виручка} / \text{Середньорічна сума дебіторської заборгованості}$	78,97	93,95	115,66	14,98	21,71
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$Okred.zaborg. = \text{Слбівартість} / \text{Середньорічну суму кредиторської заборгованості}$	54,35	45,28	65,3	-9,07	20,02
Рентабельність поточних активів, %	$Rent.potochn. = \text{Чистий прибуток} / \text{Середньорічна сума активів} \times 100\%$	-6,78	-14,04	9,8	-7,26	23,84

В цілому можна сказати що ефективність основної діяльності ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» протягом 2018–2020 років погіршилася про що свідчать результати аналізу ділової активності підприємства. Проте позитивним може вважатись зменшення коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості, оскільки розширюється комерційний кредит, що надається підприємству: підприємство користується довше позиковими коштами. Але у 2020 році ефективність використання оборотних активів на підприємстві значно покращується: зростає оборотність поточних активів та рентабельність оборотних коштів.

До сильних сторін: зростання суми чистого прибутку у 2019 і 2020 році; збільшення суми грошових коштів у 2018 році за рахунок зменшення суми дебіторської заборгованості; зростання рентабельності підприємства.

На ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» пропонується застосувати підхід щодо формування оборотних активів. Підприємство належить до галузі медицини, для якої характерною є необхідність у стабільних запасах матеріалів. Наслідком цього буде досягнення високого рівня ефективності використання фінансових ресурсів, авансованих в оборотні кошти.

Тому на основі обраного підходу пропонуються наступні методи управління оборотними активами для підвищення ефективності їх використання: збільшення виручки від реалізації продукції; збільшення потоку грошових коштів; зростання чистого прибутку.

Схематично дані методи можна представити в табл. 2.7.

За результатами запропонованих заходів у базового підприємства відбудуться відповідні зміни.

Таблиця 2.7

Методи управління ефективністю використання оборотних активів

ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» у прогностному 2021 році

Метод	Захід
Зменшити розміру нерозподіленого збитку	за рахунок суми чистого прибутку
Збільшення виручки від реалізації продукції	за рахунок збільшення обсягів реалізації продукції
Зростання чистого прибутку	за рахунок зменшення розміру адміністративних витрат
Збільшення потоку грошових коштів	за рахунок реструктуризації дебіторської заборгованості у фінансові інструменти, використання часткової передплати, розробка системи знижок для покупців

Проведені розрахунки прогнозу звіту про фінансові результати і балансу ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» свідчать про одержаний чистий прибуток,

який збільшиться у наступному році в результаті збільшення виручки від реалізації.

На підставі нових даних доцільно визначити і проаналізувати нові коефіцієнти ефективності використання оборотних коштів. У наступному році коефіцієнт оборотності поточних активів збільшиться на 0,2, зросте коефіцієнт дебіторської заборгованості, що говорить про підвищення ефективності використання оборотних коштів. Зросла рентабельність оборотних активів відповідно на 9,80%. Це є високим рівнем ефективності використання оборотних коштів на підприємстві.

Отже, з розрахованих показників оборотності і рентабельності видно, що застосовані методи управління оборотними активами позитивно вплинуть на ефективність їх використання у наступному році, в результаті чого поліпшиться і фінансовий стан ТОВ "ТІМ-ДЕНТАЛ".

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ПЛАНУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ»

Найголовнішим етапом управління оборотними активами має стати обґрунтування планової потреби ТОВ «ТІМ-Дентал» в оборотних активах. Визначення потреби в оборотних активах є необхідною передумовою ефективного їх використання. Формування оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» в недостатньому обсязі буде ускладнювати нормальне протікання господарської діяльності і може викликати перебої в ньому. Надлишок сформованих оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» сприятиме виникненню додаткових витрат на їх зберігання, а також недоотримання прибутку від їх використання.

Для визначення планової потреби в оборотних активах можуть бути використані наступні методи [22]: метод диференційованого темпу зростання та метод прямих техніко-економічних розрахунків.

Збалансування прогнозних значень активів та пасивів ТОВ «ТІМ-Дентал» при використанні здійснюється шляхом експертного коригування обсягів заборгованості підприємства або розміру його власного капіталу. Вибір між цими альтернативами залежить від структурної політики підприємства щодо формування капіталу, тобто від: фінансових можливостей засновників щодо збільшення власного капіталу; співвідношення між власним та позиковим капіталом, ще склалося у передплановий період; можливостей збільшення заборгованості з врахуванням ефекту фінансового важеля та інших факторів. Використання описаних методів дає можливість отримати лише приблизний результат і може застосовуватися тільки для отримання орієнтовних розрахунків. Більшу практичну цінність має використання методу прямих техніко-економічних розрахунків. Оскільки саме його застосування передбачає визначення прогнозних показників у розрізі окремих складових активів та пасивів залежно від факторів, що обумовлюють їх обсяги та темпи зміни.

Як свідчать дані форми «Звіт про фінансові результати» ТОВ «ТІМ-Дентал», впродовж досліджуваного періоду прослідковується чітка тенденція до зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). За наявності такої ситуації плановий обсяг продажу товарів можна визначити методом екстраполяції за допомогою обчислення середньоквартального темпу росту склав 54,07%. За цим методом плановий обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становить 6228,43тис.грн.

Плановий розмір собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «ТІМ-Дентал» можна визначити на основі даних (табл. 3.1) щодо планового обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у відсотках до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що склався в середньому за досліджуваний період (83,68%).

Таблиця 3.1

Розрахунок планового обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 рік

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Середньо кварт. темп росту	План 2021 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 717,60	2 889,20	4 042,60	54,07	6228,43
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1 591,30	2 179,40	3 353,60		5211,95
Рівень сообівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), %	92,65	75,43	82,96	83,68	83,68

Таким чином плановий розмір собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) дорівнює: $6228,43 \times 0,8368 = 5211,95$ тис.грн.

Наступним кроком є безпосередня розробка плану доходів та витрат ТОВ «ТІМ-Дентал», який наведено у табл. 3.2. Цей план є необхідним документом для складання балансу оборотних активів підприємства на плановий період, оскільки дозволяє визначити суму чистого прибутку

підприємства, яка залишається в його розпорядженні як джерела формування власних фінансових ресурсів ТОВ «ТІМ-Дентал» планового періоду.

Таблиця 3.2

План доходів та витрат ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 рік, тис. грн.

Показники	Факт 2020 рік	План 2021 рік	Абсолютний приріст, тис.грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4 042,60	6228,43	2185,83
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3 353,60	5166,89	1813,29
Інші витрати	401,7	62,10	-339,60
Фінансовий результат до оподаткування	287,30	999,44	712,14
Податок на прибуток	51,7	179,90	128,20
Чистий прибуток	235,60	819,54	583,94

Отже, в плановому 2021 році чистий прибуток ТОВ «ТІМ-Дентал» становитиме 583,94 тис. грн. Розмір інших витрат зменшиться на 339,60 тис. грн. і складе 62,10 тис. грн, що є позитивним моментом для ТОВ «ТІМ-Дентал». Результати проведених розрахунків (табл. 3.2) можуть бути використані для визначення обсягу оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» в плановому 2021 році.

Так, використовуючи плановий обсяг собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) та період обороту запасів звітного періоду (83 дні), визначимо потребу у формуванні запасів підприємства (Зпл) в плановому періоді за такою формулою:

$$З_{пл} = \frac{СВ \times ПОЗ_{зв}}{Д} \quad (3.1)$$

де $ПОЗ_{зв}$ - період обороту запасів звітний, дні;

Д - кількість днів у досліджуваному періоді;

СВ - плановий обсяг собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

Отже, потреба в запасах ТОВ «ТІМ-Дентал» у 2021 році становитиме:

$$З_{пл} = \frac{5166,89 \times 83}{365} = 1174,94 \text{ тис. грн.}$$

Проте, враховуючи вплив заходів для зменшення періоду обороту запасів товарів у плановому періоді їх період становитиме $83-6=77$ днів, тобто розрахунок планового розміру запасів товарів у 2021 році здійснюється за такою формулою:

$$З_{пл} = \frac{5166,89 \times 77}{365} = 1090,00 \text{ тис. грн.}$$

Для обчислення потреби ТОВ «ТІМ-Дентал» в оборотних активах, які відволікаються у формування поточної дебіторської заборгованості (ДЗпл), скористаємося такою формулою:

$$ДЗ_{пл} = \frac{ЧД_{пл} \times ПО_{ДЗ}}{Д} \quad (3.2)$$

де ПО_{ДЗ} - період обороту поточної дебіторської заборгованості, дні;

ЧД_{пл.} - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.

Для визначення планового обсягу на 2021 рік поточної дебіторської заборгованості ТОВ «ТІМ-Дентал» використаємо значення періоду погашення дебіторської заборгованості за 2020 рік (4 дні) та очікуване його зменшення на 2 дні у зв'язку із застосуванням заходів впливу на боржників, тобто у плановому періоді період обороту поточної дебіторської заборгованості становитиме 2 дні.

Отже, в 2021 році плановий розмір поточної дебіторської заборгованості складе:

$$ДЗ_{пл} = \frac{6228,43 \times 2}{365} = 34,13 \text{ тис. грн.}$$

Розрахунок потреби ТОВ «ТІМ-Дентал» в грошових коштах визначається через показник періоду їх обороту, що склався на підприємстві у попередньому періоді 2020 році тобто 15 днів. За експертними оцінками у

плановому періоді відбудеться прискорення обороту грошових коштів на 1 день.

$$ГКп = \frac{ЧД_{пл} \times (ПОгк + \Delta ПОгк)}{Д} = \frac{6228,43 \times (15 - 1)}{365} = 238,90 \text{ тис. грн.},$$

Де ГКп – обсяг грошових коштів, який формується у плановому періоді, тис.грн.;

ЧДпл – обсяг виручки від реалізації у плановому періоді, тис.грн.;

ПОгк – період обороту грошових коштів, що склався у звітному періоді, дні;

Д – кількість днів в періоді, що планується.

Інші оборотні активи ТОВ «ТІМ-Дентал» в плановому 2021 році визначимо в обсязі, що орієнтуючись на сереньоквартальний приріст що склався 2020 році тобто 0,64 тис.грн. Таким чином, плановий розмір оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 рік наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Плановий обсяг оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал»
на плановий 2021 рік**

Показники	Факт 2020 рік	План 2021 рік	Абсо- лютний приріст, тис.грн	Темп приросту, %
Запаси	916,7	1090,0	173,30	18,90
період обороту запасів	83	77	-6	x
Поточна дебіторська заборгованість	39,3	34,13	-5,17	-13,16
період обороту поточної дебіторської заборгованості	4	2	-2	x
Гроші та їх еквіваленти	171,3	238,90	67,60	39,46
період обороту грошових коштів	15	14	-1	x
Інші оборотні активи	0,7	0,64	-0,06	-8,57
Всього оборотних активів	1128,00	1363,67	235,67	20,89

Отже, проведений розрахунок потреби підприємства в оборотних активах ТОВ «ТІМ-Дентал» на плановий 2021 рік (табл. 3.3) показав, що в плановому періоді оборотні активи мають зрости на 235,97 тис. грн або

20,87%, за рахунок зростання запасів підприємства на 18,90% та грошових коштів та їх еквівалентів на 39,43%.

Наступним етапом проведемо дослідження впливу оборотності та рентабельності реалізації продукції на рентабельність оборотних активів в плановому 2021 році (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Аналіз впливу оборотності та рентабельності реалізації на рентабельність оборотних активів (за моделлю Дюпон-каскад) ТОВ«ТІМ-Дентал» на 2021 рік

Показники	Факт 2020 рік	План 2021 рік	Абсолютний приріст, тис.грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	4 042,60	6228,43	2185,83
Чистий прибуток, тис. грн.	235,60	819,54	583,94
Середній обсяг оборотних активів, тис.грн.	1046,55	1245,83	199,28
Рентабельність реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) , %	5,83	13,16	7,33
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, разів	3,86	5,00	1,14
Рентабельність оборотних активів, %	22,51	65,78	43,27
Зміна рівня оборотних активів за рахунок:			
- рентабельності реалізації продукції,%			296,33
- коефіцієнта оборотності активів, %			11,90

Проведене дослідження в табл. 3.4 щодо впливу оборотності та рентабельності реалізації продукції на рентабельність оборотних активів (за моделлю Дюпон-каскад) ТОВ«ТІМ-Дентал» на 2021 рік, вказують що показник рентабельності реалізації продукції в прогнозованому періоді зріс на 7,33 в.п., а показник рентабельності оборотних активів також зростає в плановому періоді на 43,27 в.п. Також слід зазначити, що на зміну рівня рентабельності оборотних активів за рахунок рентабельності реалізації продукції було на 296,33 тис. грн. та за рахунок коефіцієнта оборотності активів на 11,90 тис. грн.

Оскільки управління оборотними активами тісно пов'язане з визначенням джерел їх фінансування, то розробка балансу щодо джерел фінансування оборотних активів є логічним продовженням плануванні на 2021 рік. Джерелами фінансування оборотних активів підприємства можуть бути його власні та прирівняні до них кошти, а також позиковий капітал. В різні моменти часу, в силу різноманітних причин величина кожного джерела фінансування в загальному обсязі джерел різна. При виборі джерел фінансування важливо також визначитись з таким їх складом, який би забезпечив прибуткове використання оборотних активів, а також, виходячи з менталітету власників підприємства, відповідав би прийнятій на підприємстві політиці фінансування оборотних активів. В якості критерію оптимізації структури джерел фінансування оборотних активів може виступати прийнятний рівень доходності та ризику в діяльності підприємства, мінімізація вартості джерел залучення. Правильно обрана політика фінансування оборотних активів відіграє значну роль в діяльності підприємства, забезпечує ефективне використання капіталу, фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. За розрахунками, що були здійснені у розділі 2, було зроблено висновок про застосування на підприємстві компромісної моделі фінансування оборотних активів. Визначення прогнозного обсягу та складу джерел фінансування оборотних активів здійснювалось з урахуванням вказаних особливостей.

Власний капітал ТОВ«ТІМ-Дентал» складається із зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку. У плановому 2021 році, як очікується, зареєстрований капітал досліджуваного підприємства не зміниться і становитиме 1 300,0 тис.грн. Загальний обсяг чистого прибутку, який прогнозується отримати у 2021 році, буде капіталізовано, тобто нерозподілений прибуток ТОВ «ТІМ-Дентал» буде збільшуватися на планову величину чистого прибутку тобто 2 нерозподілений прибуток у 2021 році складе 1032,84 тис. грн. (213,3+819,54) . Враховуючи вище зазначене, у

2021 році власний капітал досліджуваного підприємства складе 2332,84 тис.грн.

У досліджуваному періоді 2020 році ТОВ «ТІМ-Дентал» не використовувало позикові кошти, а фінансувало оборотні активи за рахунок власних коштів, тому в плановому періоді 2021 році, планується фінансування оборотних активів за рахунок власного капіталу підприємства. Отже планові показники джерел фінансування оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Планові показники джерел фінансування оборотних активів
ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 рік**

Показники	Факт 2020 рік	План 2021 рік	Абсол ютний приріст, тис.грн
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1300,00	1300,00	0,00
Нерозподілений прибуток	213,3	1032,84	819,54
Усього власного капіталу	1513,30	2332,84	819,54
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	0	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	94,10	67,46	-26,64
розрахунками з бюджетом	59,10	42,37	-16,73
розрахунками зі страхування	10,40	22,46	12,06
розрахунками з оплати праці	31,50	25,60	-5,90
Інші поточні зобов'язання	496,00	355,59	-140,41
Усього за розділом III	691,10	513,48	-177,62
Баланс	2204,40	2846,32	641,92

Отже проведемо розрахунки планових показників джерел фінансування оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 рік, вказують що власний капітал у 2020 році зріс в порівнянні з базисним 2020 роком на 819,54 тис. грн. за рахунок зростання нерозподіленого прибутку, а отже підприємство в плановому періоді отримало чистий прибуток що був

капіталізований у нерозподілений прибуток. Також позитивним моментом є зменшення в плановому періоді поточних зобов'язань ТОВ «ТІМ-Дентал» на 177,62 тис. грн., всі складові зменшуються в плановому періоді, що є позитивною тенденцією для ТОВ «ТІМ-Дентал» і свідчить про ефективну діяльність в плановому періоді.

Динаміка структури оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 наведена на рис. 3.1.

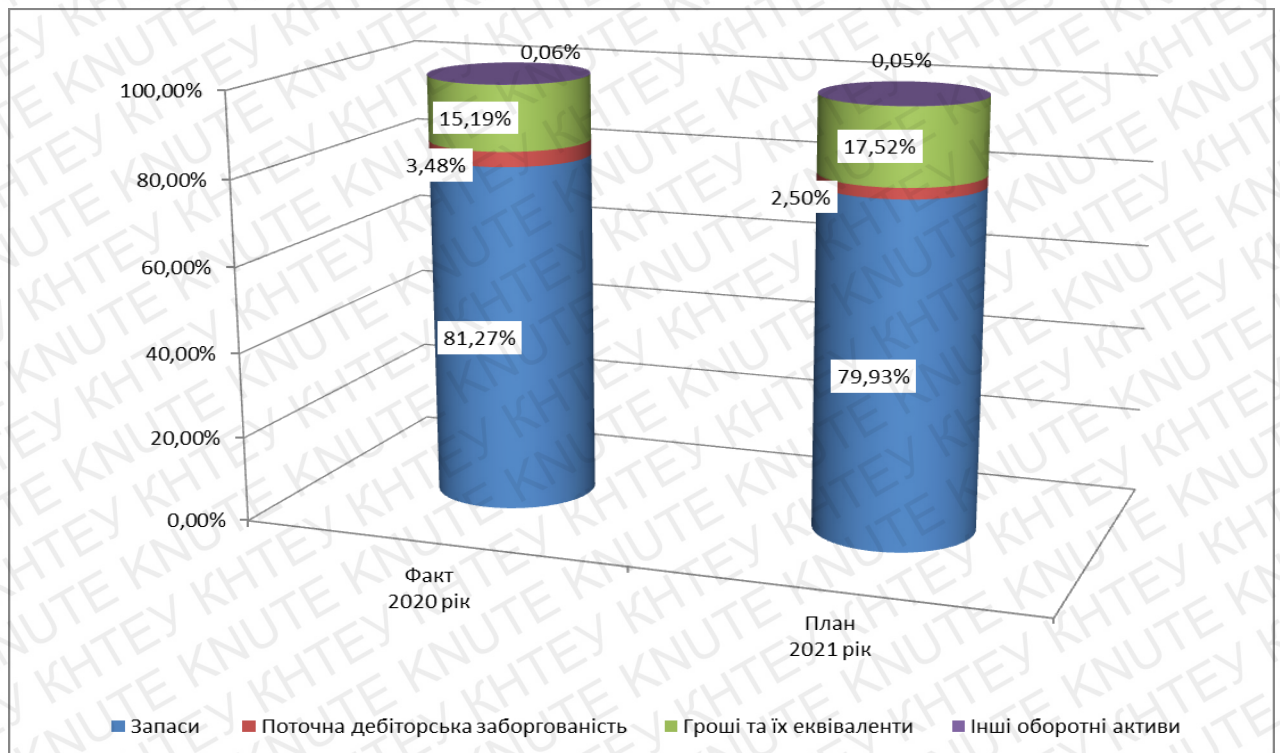

Рис. 3.1. Структура оборотних активів ТОВ«ТІМ-Дентал» в плановому 2021 році

Отже, в лановому 2021 році структура оборотних активів ТОВ«ТІМ-Дентал» буде виглядати наступним чином, запаси складуть 79,93% в загальній структурі оборотних активів, що порівняно з базовим 2020 роком менше на 1,34в.п.; поточна дебіторська заборгованість складе 2,5% в загальній структурі активів, що менше в порівнянні з 2020 роком на 0,98 в.п., що є позитивним для підприємства. Зростання питомої ваги в структурі оборотних активів грошових коштів та їх еквівалентів, є позитивним моментом і свідчить про те що підприємство в плановому періоді буде

працювати ефективно з урахуванням запропонованого прискорення оборотності запасів та прискорення розрахунків дебіторів з підприємством і складе 17,52%, що порівняно з 2020 роком більше на 2,33 в.п.

Наступним етапом проаналізуємо планові показники рентабельності оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 рік, що представлені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Динаміка планових показників рентабельності оборотних активів
ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 рік**

Показники	Факт 2020 рік	План 2021 рік	Абсолютни й приріст
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0,058	0,132	0,07
Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	0,225	0,658	0,43
Коефіцієнт рентабельності запасів	0,257	0,752	0,49
Коефіцієнт рентабельності дебіторської заборгованості	5,99	24,01	18,02
Коефіцієнт рентабельності грошових коштів	1,38	3,43	2,06

В плановому 2021 році планові показники рентабельності оборотних ТОВ «ТІМ-Дентал» зростають, так коефіцієнт рентабельності запасів зріс на 49% порівняно з 2020 роком в плановому 2021 році; коефіцієнт рентабельності оборотних активів на 43% і свідчить, що на 1 гривню чистого прибутку припадає 65 коп оборотних активів. Отже, планується що підприємство в 2021 році буде працювати ефективно.

Проведемо розрахунок планових показників оборотності оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал», що наведено в табл. 3.7

Таблиця 3.7

**Динаміка показників оборотності оборотних активів
ТОВ«ТІМ-Дентал» на 2021 рік**

Показники	Факт 2020 рік	План 2021 рік	Абсолю- тний приріст
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	4042,60	6228,43	2185,83
коефіцієнт оборотності запасів, разів	4,41	5,71	1,30
період обороту запасів, дн	83	77	-6
коефіцієнт оборотності поточної дебіторської заборгованості, разів	102,87	182,50	79,63
період обороту поточної дебіторської заборгованості, дн	4	2	-2
коефіцієнт оборотності грошових коштів, разів	23,60	26,07	2,47
період обороту грошових коштів, дн	15	14	-1
Всього оборотних активів, тис.грн	1128,00	1363,67	235,67
Середній обсяг оборотних активів, тис.грн.	1046,55	1245,83	199,28
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, разів	3,86	5,00	1,14
період обороту оборотних активів, дн	94	73	-21

Отже, проведені розрахунки планових показників оборотності ТОВ«ТІМ-Дентал» на 2021 рік. За проведеними розрахунками у плановому періоді на підприємстві відбувається прискорення періоду обороту оборотних активів з 94 дня дів до 73 дня. Зменшення періоду обороту оборотних активів відбувається за рахунок прискорення оборотності їх основних складових: запасів товарів, грошових коштів та дебіторської заборгованості. Період обороту запасів зменшився з 83 до 77 днів, період обороту грошових коштів зменшився з 15 до 14 днів, період обороту дебіторської заборгованості зменшився з 4 до 2 днів. Отже, з метою підвищення ефективності управління оборотними активами ТОВ«ТІМ-Дентал» на 2021 рік, пропонується підвищити ефективність управління запасами, дебіторською заборгованістю, використання додаткової послуги банку, пов'язаної з управлінням рахунками підприємства, що в ринкових умовах господарювання є суттєвим фактором підвищення конкурентоспроможності підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження теоретичних, методичних та практичних аспектів щодо панування оборотних активів підприємства дозволяє зробити наступні висновки:

Встановлено за результатами досліджень різних підходів науковців до визначення поняття «оборотні активи», що розуміння даного поняття є дуже важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Виділено основні сутнісні характеристики поняття «оборотні активи», що дало змогу сформулювати повне визначення. Отже, оборотні активи – сукупність мобільних активів, які ритмічно використовуються протягом одного операційного циклу (року), здійснюють свою структурну трансформацію, з урахуванням взаємопов’язаності їх складових, та забезпечують господарську діяльність підприємства з метою отримання економічних ефектів (прибутку, прямого доходу).

Обґрунтування планового обсягу оборотних активів підприємства повинно здійснюватись з урахуванням завдань управління ними в розрізі окремих складових із використанням методів. Складність методів планування, які застосовуються для кожної окремої складової оборотних активів підприємства має бути економічно доцільним з позиції співвідношення витрат на планування та вагомості окремих складових оборотних активів.

Встановлено, що за результатами фінансової звітності на досліджуваному підприємстві оборотні активи станом на кінець звітного 2020 року становлять 1128 тис. грн., на кінець попереднього 2019 року вартість оборотних активів становила 9656,1 тис. грн. Отже, оборотні активи підприємства збільшились на 1632,9 тис. грн., що свідчить про розширення діяльності підприємства.

Ефективність основної діяльності ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» протягом 2018–2020 років погіршилася про що свідчать результати аналізу показників

ділової активності підприємства. Проте позитивним може вважатись зменшення коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості, оскільки розширюється комерційний кредит, що надається підприємству: підприємство користується довше позиковими коштами. Але у 2020 році ефективність використання оборотних активів на підприємстві значно покращується: зростає оборотність поточних активів та рентабельність оборотних коштів.

До сильних сторін: зростання суми чистого прибутку у 2019 і 2020 році; збільшення суми грошових коштів у 2018 році за рахунок зменшення суми дебіторської заборгованості; зростання рентабельності підприємства.

Доведено, що ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» є доцільним застосувати підхід щодо формування оборотних активів. Підприємство належить до галузі медицини, для якої характерною є необхідність у стабільних запасах матеріалів. Наслідком цього буде досягнення високого рівня ефективності використання фінансових ресурсів, авансованих в оборотні кошти.

Визначено, що плановому 2021 році чистий прибуток ТОВ «ТІМ-Дентал» становитиме 583,94 тис. грн. Розмір інших витрат зменшиться на 339,60 тис. грн. і складе 62,10 тис. грн, що є позитивним моментом для ТОВ «ТІМ-Дентал».

Виходячи із розрахованих показників діяльності підприємства планова потреба оборотних активах ТОВ «ТІМ-Дентал» на плановий 2021 рік (табл. 3.3) показав, що в плановому періоді оборотні активи зростуть на 235,97 тис. грн або 20,87%, за рахунок зростання запасів підприємства на 18,90% та грошових коштів та їх еквівалентів на 39,43%.

Планові показники оборотності та рентабельності реалізації продукції вплинуть на рентабельність оборотних активів (за моделлю Дюпон-каскад) ТОВ «ТІМ-Дентал» у 2021 рік, вказують що показник рентабельності реалізації продукції в прогнозованому періоді збільшення на 7,33 в.п., перш за все, за рахунок зростання рентабельності оборотних активів у плановому періоді на 43,27 в.п. Також слід зазначити, що на зміну рівня рентабельності

оборотних активів за рахунок рентабельності реалізації продукції було на 296,33 тис. грн. та за рахунок коефіцієнта оборотності активів на 11,90 тис. грн.

Обґрунтовано, що в плановому 2021 році структура оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» буде виглядати наступним чином, запаси складуть 79,93% в загальній структурі оборотних активів, що порівняно з базовим 2020 роком менше на 1,34в.п.; поточна дебіторська заборгованість складе 2,5% в загальній структурі активів, що менше в порівнянні з 2020 роком на 0,98 в.п., що є позитивним для підприємства. Зростання питомої ваги в структурі оборотних активів грошових коштів та їх еквівалентів, є позитивним моментом і свідчить про те що підприємство в плановому періоді буде працювати ефективно з урахуванням пропозицій щодо прискорення оборотності запасів та прискорення розрахунків дебіторів з підприємством і складе 17,52%, що порівняно з 2020 роком більше на 2,33 в.п.

З метою підвищення ефективності управління оборотними активами ТОВ«ТІМ-Дентал» на 2021 рік, було запропоновано підвищити ефективність управління запасами, дебіторською заборгованістю, використання додаткової послуги банку, пов'язаної з управлінням рахунками підприємства, що в ринкових умовах господарювання є суттєвим фактором підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Обґрунтовані пропозиції щодо ТОВ «ТІМ-Дентал» на 2021 рік, вказують на прискорення періоду обороту оборотних активів з 94 дня дів до 73 дня. Зменшення періоду обороту оборотних активів відбувається за рахунок прискорення оборотності їх основних складових: запасів товарів, грошових коштів та дебіторської заборгованості. Період обороту запасів зменшився з 83 до 77 днів, період обороту грошових коштів зменшився з 15 до 14 днів, період обороту дебіторської заборгованості зменшився з 4 до 2 днів, що знайшло своє відбиття у планових розрахунках.

Отже, запропоновані заходи позитивно вплинуть на планування та ефективне використання оборотних активів ТОВ «ТІМ-Дентал» в 2021 році, що забезпечить зростання конкурентоспроможності підприємства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс. 2-е изд., перераб. и доп. К. : Эльга, Ника-Центр, 2011. 656 с.
2. Вавдійчик І.М. Тенденції розвитку активів підприємств торгівлі України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 21. С. 153-157.
3. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 196 с.
4. Губарик О.М. Оборотні активи в управлінському обліку підприємства. *АгроСвіт*. 2013. № 20. С.25-28.
5. Демченко Т.А. Економічна суть оборотних активів і проблеми їх визнання й класифікації. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. №12. С.175-180.
6. Трубей О. Вітчизняна роздрібна торгівля на ринку FMCG. *Вісник КНТЕУ*. 2019. № 6. С. 46–55.
7. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2014. 485 с.
8. Ковальчук Н.О. Нормування оборотних активів як одна з передумов підвищення ефективності діяльності вітчизняних підприємств. *Фінансово-економічне, обліково-аналітичне та організаційно-правове забезпечення відтворювальних процесів на шляху до економіки знань: матеріали Міжнар. наук. - практ. інтернет-конф. (25.26 лист. 2018 р., Чернівці) / МФУ, БДФА [та ін.]*. Чернівці, 2018. С.277-279.
9. Ковальчук Н.О. Особливості управління оборотними активами на вітчизняних підприємствах. *Науковий вісник. Економічні науки: зб. наук.пр. / МФУ, БДФА; гол.ред.В. В. Прядко*. Чернівці: Золоті литаври, 2013. Вип.1. С.99-107.

10. Лахтіонова, Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: навчальний посібник. К. : КНЕУ, 2017. 388 с.
11. Маргасова В.Г. Аналіз існуючих методів управління оборотними активами підприємства *Вісник Українського державного університету водного господарства та природокористування*. Зб. наук. пр. 2019. Вип. № 1 (20). С. 254 –259.
12. Марченко О. І. Фінансові аспекти ділової активності. *Фінанси України*. 2013. № 5. С. 136-143.
13. Новікова Н.М. Вибір постачальників товарних ресурсів підприємства торгівлі. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 4(09) 2019. С. 43-48.
14. Ситник Г.В. Фінанси торгівлі: монографія. К.:КНТЕУ, 2015. 672 с.
15. Римарчук А. М. Економічна сутність оборотних активів та їх класифікація. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. №7(110). С. 64-70.
16. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. К. : Знання, 2014. 662 с.
17. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посібн. К. : МАУП, 2014. 328 с.
18. Бурбело О.А., Зуєва О.І. Оцінка ефективності використання оборотних активів. *Економіка АПК*. 2014. №11. С.50-53.
19. Вовк В.А, Бугай О. О. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка. *Галицький економічний вісник*. 2018. №3. С. 169–173.
20. Гуляєва Н. М., Камінський С. І. Операційний цикл підприємства: сутність і механізм здійснення. *Ефективна економіка. Електронний журнал*.- 2019. №1.(Фахові і міжнародні наукові бази).
21. Кондратюк О.І., Харчук Т.В. Напрями підвищення конкурентоспроможності суб'єктів торговельного підприємства. *Вісник*

Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». Хмельницький, том 2, №4, 2013, С.155-163.

22. Кондратюк О.І., Зубко Т.Л. Інноваційна складова у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 8/2. С.21-26.

23. Богославець Г.М., Трубей О.М. Інноваційна діяльність підприємств торгівлі. *Інноваційна економіка*. 2017. № 7-8 (64). С. 69–74.

24. Ситник Г.В., Архіпов Н. Система показників ефективності операційної діяльності підприємства торгівлі. *Інноваційна економіка*, 2018, №4.

25. Стояненко І. В., Зубко Т.Л., Терещенко А.М. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 6/2. С.20-26.

26. Внутрішня торгівля України : монографія / А.А. Мазаракі, В.Д. Лагутін А.Г. Герасименко та ін.; за заг. ред. д-ра екон наук, проф. А.А.Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 864 с.

27. Оптова торгівля України : монографія / А.А. Мазаракі, Г.М. Богославець, О.М. Трубей, А.М. Носуліч; за заг. ред. д-ра екон наук, проф. А.А. Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 208 с.

28. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

29. Податковий кодекс : Закон України від 23.12.2010 № 2856-VI // ВВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

30. Бородавкін А.Н. Методологічні основи управління оборотними активами. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/knp/179/knp179_31-33.pdf

31. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

32.Сословський В.Г. Вибір методу планування оборотних активів підприємств. URL: http://archive.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2011_2/part1/24.pdf.

33.Чубка О.М., Рудницька О.М. Оцінка методів управління оборотними активами промислових підприємств URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2485/1/64.pdf>

Додаток А

Метод прямого розрахунку

Потреба у виробничих запасах	$P_{вз} = OBM \times H_{вз}$; де $P_{вз}$ – потреба у виробничих запасах, тис. грн; OBM – одноденні витрати матеріальних цінностей, тис. грн; $H_{вз}$ – норма виробничих запасів, дні.
норма виробничих запасів у днях	$H_{вз} = PЗ + СЗ + ТЗ + ПЗ$; де $PЗ$ – поточний запас, дні; $СЗ$ – страховий запас, дні; $ТЗ$ – транспортний запас, дні; $ПЗ$ – підготовчий запас, дні.
потреба в незавершеному виробництві	$P_{нв} = (BC \times ДВЦ \times Kз) / n + PЗ_{нв}$; де $P_{нв}$ – потреба в незавершеному виробництві; $ДВЦ$ – довжина виробничого циклу, дні; $Kз$ – коефіцієнт наростання затрат; n – кількість днів у періоді; $PЗ_{нв}$ – резервний запас незавершеного виробництва.
Коефіцієнт наростання затрат	$K_{нз} = (OB + 0,5PB) / (OB + PB)$; де $K_{нз}$ – коефіцієнт рівномірного наростання затрат; OB – одноразові (початкові) витрати сировини і матеріалів на початку виробництва; PB – решта витрат на виробництво виробу.
Потребу в готовій продукції	$P_{гп} = (Сб \times H_{гп}) / n$; де $P_{гп}$ – потреба у запасах готової продукції, тис. грн; $Сб$ – собівартість продукції, тис. грн; $H_{гп}$ – норма запасу готової продукції, дні; n – кількість днів у періоді.
Потребу в запасах частинах для ремонту обладнання	$P_{зч} = (ОД \times М \times Д \times Ц \times Kп) / T_{сд}$; де $ОД$ – кількість деталей для одного механізму; $М$ – кількість механізмів; $Д$ – кількість днів складського запасу; $Ц$ – ціна однієї деталі; $Kп$ – коефіцієнт пониження запасу деталей залежно від кількості всіх механізмів відповідного типу; $T_{сд}$ – термін служби деталей, дні.
Потребу в запасах тари на підприємствах	$P_{т} = (В_{тр} \times ЧС) / 360$; де $В_{тр}$ – витрати тари за рік, тис. грн; $ЧС$ – час перебування тари на складі, дні.
Потребу в запасах малоцінних та швидкозношувальних предметів	$P_{мшп} = (Г - ЗІ) \times Пр$; де $P_{мшп}$ – потреба у МШП, тис. грн; $Г$ – вартість комплексу господарського інвентарю на одного працівника (на один цех, відділ), тис. грн; $ЗІ$ – сума зносу інвентарю за рік; $Пр$ – чисельність працюючих (цехів, відділів), яких забезпечують інвентарем.
Потребу в оборотних коштах, що спрямовуються на фінансування витрат майбутніх періодів	$P_{вм} = Вп - Вк - Вс$; де $Вп$ – кошти, авансовані у витрати майбутніх періодів на початок періоду, тис. грн; $Вк$ – витрати майбутніх періодів, передбачені кошторисом у плановому періоді, тис. грн; $Вс$ – частина витрат майбутніх періодів, що у плановому періоді відносяться до собівартості продукції, тис. грн.
Потребу в коштах, що відволікаються в дебіторську заборгованість	$P_{дз} = (ВР_{пл} \times П_{одз}) / n$; де $ВР_{пл}$ – запланована сума виручки від реалізації продукції, тис. грн; $П_{одз}$ – середній період обороту дебіторської заборгованості, дні; n – кількість днів у періоді.
Потребу в запасах грошових коштів	$P_{гк} = (Пл.о \times П_{огк}) / n$; де $Пл.о$ – запланована сума платіжного обороту, тис. грн; $П_{огк}$ – середній період обороту запасів грошових коштів, дні;
Потребу в операційному запасі грошових коштів	$P_{огк} = (Пл.о \times П_{огк}) / n$; де $Пл.о$ – запланована сума платіжного обороту з операційної діяльності, тис. грн; $П_{огк}$ – середній період обороту запасів грошових коштів, дні;
Потребу в страховому запасі грошових коштів	$P_{с.г.к} = По.г.к - Кгк$; де $По.г.к$ – потреба в операційному запасі грошових коштів, тис. грн; $Кгк$ – коефіцієнт кореляції надходження та витрачання грошових коштів

Додаток Б

Ретроспектива балансових звітів ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ» за 2017-2020
рр.

тис.грн

АКТИВ	2017р	2018р	2019р	2020р.
I.Необоротні активи				
Нематеріальні активи				
первісна вартість				
накопичена амортизація				
Незавершені капітальні інвестиції				
Основні засоби	2481,9	2061,6	1639,4	1076,4
первісна вартість	2941,0	3106,3	3283,8	3301,9
знос	(459,1)	(1044,7)	(1644,4)	(2225,5)
Інвестиційна нерухомість				
Довгострокова дебіторська заборгованість				
Відстрочені податкові активи				
Інші необоротні активи				
Усього за розділом I	2481,9	2061,6	1639,4	1076,4
II.Оборотні активи				
Запаси	141,8	275,3	745,6	916,7
Векселі одержані				
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	21,3	22,2	30,6	39,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами				
з бюджетом				
у тому числі з податку на прибуток				
Інша поточна дебіторська заборгованість	9,0	9,0		
Поточні фінансові інвестиції				
Гроші та їх еквіваленти	42,0	165,6	188,2	171,3
Витрати майбутніх періодів		0,3		
Інші оборотні активи	0,3	0,3	0,7	0,7
Усього за розділом II	205,4	463,4	965,1	1128,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	2687,3	2525,0	2604,5	2204,4

Продовження додатку Б
тис.грн

ПАСИВ	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	1300,0	1300,0	1300,0	1300,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(119,2)	(296,0)	36,0	213,3
Неоплачений капітал				
Вилучений капітал				
Усього за розділом I	1180,8	1004,0	1336,0	1513,3
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Довгострокові кредити банків				
Інші довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,0
Довгострокові забезпечення	0,0	0,0	0,0	0,0
Цільове фінансування	0,0	0,0	0,0	0,0
Усього за розділом II	0,0	0,0	0,0	0,0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків				
довгостроковими зобов'язаннями				
товари, роботи, послуги	3,8	33,5	29,7	94,1
розрахунками з бюджетом	3,8	5,0	0,9	59,1
розрахунками зі страхування	4,9	6,2	-	10,4
розрахунками з оплати праці	17,1	21,4	21,1	31,5
Поточні забезпечення				
Інші поточні зобов'язання	1476,9	1454,9	1216,8	496,0
Усього за розділом III	1506,5	1521,0	1268,5	691,1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	2687,3	2525,0	2604,5	2204,4

Додаток В

Ретроспектива звітів про фінансові ТОВ «ТІМ-ДЕНТАЛ»
за 2017-2020 роки

тис.грн.

Стаття	Код рядка	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	946,3	1717,6	2889,2	4042,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(887,3)	(1591,3)	(2179,4)	(3353,6)
Інші витрати	2165	-	(303,1)	(376,9)	(401,7)
Разом витрати	2285	(1097,6)	1894,4	2556,3	3755,3
Фінансовий результат до оподаткування	2290	(151,3)	(176,8)	332,9	287,3
Податок на прибуток	2300	-	-	(0,9)	(51,7)
Чистий прибуток (збиток)	2350	(151,3)	(176,8)	332,0	235,6